

**Digitopia,
brinnande
Atlantis**

eller

**blomstrande
rurban
stad?**

Hur tror du att Göteborgs framtid ser ut?

Digitopia, brinnande Atlantis eller blomstrande rurban stad?

Hur tror du att Göteborgs framtid ser ut?

Scenariorapport

Titel: Digitopia, brinnande Atlantis eller blomstrande rurban stad?

Författare: Christina Ceder och Charlotta Green, serviceutveckling, konsument- och medborgarservice, Göteborgs Stad

Illustrationer: Afra Noubarzadeh

Grafisk form och layout: Visuellt kommunikation, Göteborgs Stad 200427-004-043

Tryck: Exakta Print

Förord

2020 har varit ett ovanligt år. En pandemi har påverkat världen och skapat en osäker tillvaro för oss alla. Nu när framtiden är allt mer svårläst och vi matas med dramatiska skiften är det viktigt att sätta sig ner och fundera över framtiden. Hur kan vi påbörja resan dit?

Kommer du ihåg Göteborg år 2000? Då hade vi precis firat ett nytt millennieskifte, vi hade inga smartphones, vi bokade fortfarande våra resor på resebyråer, vi hyrde dvd-filmer i godisbutiken och ordet skärm-tid var inte uppfunnet. Tänk dig sedan 20 år fram i tiden – hur ser det ut då? Hur lever vi som invånare i Göteborg 2040? Hur ser näringslivet ut och vad är det som lockar besökarna till Göteborg? Hur luktar det? Vilka av dagens produkter och tjänster kommer att vara ett minne blott i framtiden?

På konsument- och medborgarservice har vi tidigare publicerat tre trendrapporter med trender vi ser påverkar och kommer att påverka stadens målgrupper. Rapporterna har gett stadens verksamheter stöd i arbetet med att analysera och diskutera kommande förväntningar och behov. I årets rapport har vi valt att arbeta med scenarioanalys. Vi har tagit fram fem scenarier för Göteborg 2040, utifrån vad som skulle kunna hända i framtiden.

Vi ser att vi tillsammans bör reflektera över: om framtiden skulle se ut så här vad skulle vi då behöva göra och när? Hur påverkar de här scenarierna din verksamhet?

Med den här rapporten vill vi uppmana alla att laborera med tankar om framtiden och att lära från de scenarier som vi har tagit fram i brett samarbete inom och utom staden. Det är många som bidragit! När du nu läser rapporten behöver du ha med dig två saker. För det första, lås dig inte vid årtalet. 2040 är endast ett fiktivt år. För det andra, scenarierna är tillspetsade. Det kommer inte att bli precis som i scenarierna, utan vi kommer troligen att se flera delar av dem. Med din kunskap om din verksamhet kan du analysera konsekvenserna och göra bra vägval för framtiden.

Hör gärna av dig till konsument- och medborgarservice om du önskar fortsatt stöd i arbetet!

Lotta Sjöberg

Förvaltningsdirektör, konsument- och medborgarservice

Innehåll

Elastisk stad

Sidorna 10–15

Digitopia

Sidorna 16–21

HälsoSapiens

Sidorna 22–27

Atlantis

Sidorna 28–33

Den rurbanda staden

Sidorna 34–39

Scenarioanalys – vad är det?

Att arbeta med scenarioanalys handlar om att försöka förutse tänkbara framtidsbilder. Först och främst är metoden ett sätt att förbereda sig för hur Göteborg och Göteborgs Stads verksamheter kan tänkas utvecklas. Det gör att vi blir mindre överraskade och mer benägna att agera snabbt när vi ser utvecklingen gå åt olika håll.

Begreppet scenario härstammar från ordet scen. Scenario skulle kunna beskrivas som scen eller plats för skådespel. Det används även i betydelsen att skapa en bild, en fiktiv situation av något som händer eller kan komma att hända. Scenarioanalys kan exempelvis användas för utveckling av strategier, riskanalys, innovation och verksamhetsutveckling. Det kan handla om att utmana och väcka nya tankar och idéer, men framförallt att stå rustade och beredda att agera på olika tänkbara situationer och händelser.

Ingen kan med säkerhet säga hur framtiden blir. Ändå måste vi planera för den och med scenarioanalys kan vi göra det på ett strukturerat sätt. När man jobbar med scenarioanalys är det viktigt att förstå att det handlar om hur framtiden kan komma att bli, inte hur vi tror att den ska bli.

Så arbetade vi fram scenarierna

Vi har byggt dessa scenarier för Göteborg 2040 genom att studera ett antal trender utifrån huvudfrågan: *Vilka trender och fenomen kommer att påverka göteborgarnas framtida möten med Göteborgs Stad, avseende framtidens kommunala service?*

Trenderna har sedan grupperats i ett antal olika spår och slutligen har det resulterat i fem tänkbara scenarier. Arbetet har letts av konsument- och medborgarservice. Tillsammans med Kairos Future har vi genomfört tre workshops där medarbetare från olika verksamheter i Göteborgs Stad har fått vara med och modellera. Vi har genomfört ett antal intervjuer med tjänstepersoner och politiker, men även med forskare och intressenter utanför Göteborgs Stad. I underlaget finns dessutom ett antal forskningsrapporter och studier. Slutligen har vi inspirerats av andra scenarier gjorda av kommuner, regioner och företag.

Nu är det din tur

För att titta in i framtiden behöver vi vara nyfikna och öppna för olika scenarier, oavsett om vi själva tycker de är önskvärda eller inte. Året 2040 ska ses som ett fiktivt år, scenarierna är tillspetsade och viss utveckling som beskrivs kan fortfarande vara i sin linda eller ha gått åt ett annat håll. Bli arg, bli glad, tyck till och reagera – det är då de kan fungera som ett material för utveckling och det är då de är som mest verksamma.

En göteborgshistoria i framtiden

Det var en gång en stad, år 2020. Stadens invånare hade fullt upp med att förhålla sig till den globala pandemin som fått stora konsekvenser för världen. Människor gav sig ut på gatorna i stöd för klimatet och för Black Lives Matter, vilket knöt staden till brännande internationella ödesfrågor för framtiden bortom pandemin. Till stadens kontaktcenter ringde många som var frustrerade över att det grävdes och byggdes på olika ställen runt om i staden. Vissa barn fick skolplaceringar på andra sidan älven och dessutom var det trångt, trångt, trångt i parker och vid badplatser för hemestrare under sommar-månaderna.

Här tar vi avstamp men beger oss sedan framåt, bortom och utanför dagens vardag. Hur kommer de händelser som präglar vår nutid påverka hur vi lever i vår framtid? Hur kommer oväntade händelser och innovationer påverka oss? Vilka frågor kommer vara stadens snackisar när vi snabbspolar tjugo år framåt till år 2040? Följ med oss på en tankeväckande resa in i framtidens Göteborg.

Elastisk stad

Vi börjar vid Göteborgs centralstation. En helt ny stadssiluett tornar upp sig bortom tågpåren utmed Gullbergsvass. Höga hus och myllrande gator med en vibrerande storstadspuls breder ut sig framför oss. Människor trängs för att komma fram och tillbaka till resenaven.

Flera av husens fasader är klädda med skärmar där det bland annat informeras om avgångstider vid centralstationen och Haga: Barcelona, Hallsberg, St. Petersburg, Öresund city flimrar förbi i flödet. Göteborg är en del av en stor nordeuropeisk hubb, med snabba förbindelser från Oslo ner mot Hamburg i den så kallade WestScandi-regionen.

Från luften hörs surret från flygande mikrotransporter som levererar mat, mediciner och annat som göteborgarna behöver i vardagen. Andra varuleveranser segar sig, likt tusenfotingar, upp vertikalt på husfasaderna. Utöver sorlet av människor som samtalar och det sugande ljudet från dörrar som öppnas och stängs så hörs inte mycket annat buller.

Östra Hamngatans kontorskomplex har blivit bostäder och på balkongerna sitter dockningsstationer för drönartransporter monterade. Det luktar av hav, växter och matos från kök och uteserveringar.

Österut i staden blinkar en stor skylt med texten Göteborg Öst. Efter den stora kommunreformen i slutet av 2030 har tidigare kranskommuner blivit en del av staden. De kallas nu Göteborg Öst, Göteborg Norr och Göteborg Söder i en av Europas yngsta städer, sett till andelen yngre som bor här.

”Vi ska vara en boomtown år 2040. Vi kommer bara att fortsätta expandera [...] Vi ska ingå i en större region: åtta miljoners-regionen – Oslo, Göteborg, Malmö, Köpenhamn och ned till Hamburg.”

Elastisk stad

År 2040 bor över tio procent av världens befolkning i 41 megastäder. Nästan 70 procent av jordens befolkning bor i städer. Göteborgsregionen befolkas av nästan två miljoner invånare. Stadsmiljön har töjts ut med transporter både under och över mark och nya typer av bebyggelser och rörelsemönster knyter ihop staden med tidigare avskurna områden.

Ett förtätat, tyst och automatiserat stadsrum

Göteborg titulerar sig som den gröna storstaden vid havet. En stad som tack vare det strategiska geografiska läget präglas av växtvärk men också av växtkraft. Tiden då människor flyttade till städerna för att söka arbete är förbi. Inflyttningen beror idag på att det finns ett större utbud, stort socialt umgänge och möjligheter till personlig utveckling.

Centrum är en förtätad kärna med allt högre byggnader. På den centraliserade ytan ökar trycket på effektiv sophantering som i hög grad är automatiserad genom sopstationer och papperskorgar som via rör töms, sorteras och tas om hand. Stadsrummet är fossilfritt, tyst och de längre godsflödena har minskat. När vi nu har utformat en bilfri citykärna

ser vi återigen likheter med hur det såg ut innan bilen kom för över 200 år sedan.

Behovsstyrda vardagar, nya boendelösningar och delade ytor

Nu bor vi där vi trivs och jobbar där vi vill. Att vara göteborgare är således mer en självbild än knutet till en fysisk plats där människor verkar och bor. I staden finns på samma gång samlingspunkter för lokalt engagemang, med kvarter inriktade på specifika projekt, gemenskaper och ekonomiska modeller. Vi lever nu i en vardag där arbete, skola, fritid och nöje kan ske när och var vi vill.

Vi utför vårt arbete på så kallade kvarterskontor där vi samsas om ytan med personer från olika yrken, företag och kommunal verksamhet. Större delen av arbetet kan göras

på distans, men av sociala anledningar söker vi oss till platser där vi kan umgås med andra människor. Resor till arbetet sker vid behov och när vi så önskar. På så sätt utnyttjar vi stadens infrastruktur på ett bättre sätt. Fler samsas, och fightas, om ytan. Detta har naturligtvis påverkat såväl boendepreiser som kontorslokaler, vilket tvingar fram samnyttjande av lokaler, kompakta ytor och mindre yta per person.

De gamla miljonprogramområdena är nu upprustade och fungerar som dynamiska generationsboenden. Upprustningen har kunnat göras i samråd med de boende. Med hjälp av kostnadsbesparingar i återbruksdesign och nya boendelösningar är områdena nu hem till människor med olika socio-ekonomiska förutsättningar. Att många har bott här sedan tidigt på århundrandet har gjort att det finns en stark lokal stolthet, som även lockar många nya befolkningsgrupper till bostadsområdena.

Människor lever i minimalistiska och flexibla bostäder där rum anpassas till det vi behöver dem till för stunden. Färska varor, kläder för säsong, verktyg och hygienartiklar kommer levererade till hemmet vid behov och det finns därmed inte längre lika stora behov av förvaringsutrymmen. Vi delar dessutom vissa funktioner med andra som exempelvis umgämesrum, odlings- ytor, verkstäder och arbetsplatser.

Sömlösa transportlösningar utan avbrott

Trafiken flyter på utan stopp och styrs numera digitalt där varje fordon (även fotgängare) registreras. Stora trafikflöden är skilda från stadsrummet genom tunnlar för att minska antalet barriärer, men också för att ge en tystare stadsmiljö. Speciella filer går parallellt med långsammare trafik där supereffektiva induktionsladdare laddar alla typer av elfordon. Självkörande tysta transporter utnyttjar dygnets alla timmar. Via datoriserade trafikflöden anpassas mobiliteten efter den snabbaste lösningen just nu. Kollektivtrafiken är sömlös och ihopkopplad med ett flertal mikromobilitetslösningar.

Elcyklar och självkörande scooter-bilar knyter samman människor i staden. Dessa är utrustade med sensorer som förhindrar olyckor genom att anpassa fordonet efter andra fordon, göteborgsregn eller än mer extrema väderförhållanden.

Det är möjligt att synkronisera olika trafiksätt utan tidtabeller och nya typer av fordon suddar ut gränserna mellan ute och inne. Fordonen rör sig både horisontellt och vertikalt vilket underlättar för transporter av både gods och människor. Nya digitala tjänster som "mobility brokers" ger oss möjlighet att förflytta oss med olika skräddarsydda alternativ; bil, kollektivtrafik och mikromobila lösningar utan avbrott.

Färre arbetsplatser och fler sociala ytor

Fler tillverkande företag har sett att det medför problem att ha sina utvecklingsenheter på en plats och tillverkningen på en annan. Transportkostnaderna är höga och lönerna inte längre lika låga i produktionsländerna. Efter pandemin 2020 har vissa verksamheter dessutom klassats som samhällsviktiga och viss produktion måste nu finnas i Sverige. Det handlar också om att säkerställa tillgången på rätt kompetensprofil. Företagen minimerar sin yta samtidigt som

de vill synas. I citykärnan och i andra attraktiva områden visar de upp sig i mindre utställningslokaler där ytan är begränsad.

Medarbetarnas insatser sker på annan plats i olika satellitkontor. Kontoren har färre arbetsplatser och fler sociala ytor. Många företag och kommunala arbetsplatser hyr in sig i olika kontorskollektiv. Människor rör sig mellan fysiska mötesplatser, där förstärkt verklighet (AR), 3D och hologram är en naturlig del. Det skapar högre grad av samarbete men också lägre grad av samhörighet.

Frågor

- » Hur påverkar ett förändrat arbetssätt med mer distansarbete våra preferenser gällande bostäder, utbildning och fritid?
- » På vilket sätt kommer olika typer av mikrotransporter att påverka det dagliga livet och stadens verksamheter?
- » Vilka boendeformer kommer dominera, var och med vem bor vi?

Digitopia

Vi kör vidare in i Digitopia, den smidiga staden där allt sker automatiskt och kontrollerat. Vi ser människor som stannar i steget och lyssnar, tittar eller pratar till synes med sig själva, men ändå inte. En osynlig kraft hjälper dem, den digitala assistenten, den som vet vilken information som ska kommuniceras direkt och vilken som kan vänta.

Den osynliga kraften har full koll på sin värd, beställer mat, bokar frisörtid och talar om för dig om du är sen till jobbet. Den sköter även det sociala livet, om den blir tillsagd att göra det. Människorna ser så avslappnade ut, mindre stressade.

Kameror registrerar varje rörelse när vi rör oss genom staden. Överallt finns ögat som ser dig. På Gustav Adolfs torg står en folksamling med gula västar; "stoppa digtaturen" och "storebror ser dig" står det på plakaten. Deras rop ekar i den annars tysta staden. Det som är Digitopia för en del verkar vara Digtatur för andra.

**”Vi har gått till
mer fragmenterade
internet, kanske
nationella internet.
Vi har back-up
i analoga system,
alternativt andra
robusta digitala
system.”**

Digitopia

Till skillnad från den industriella revolutionen, som krävde stora investeringar i infrastruktur, fabriker och tillverkning, kom den digitala transformationen mer smygande. Under ett inledningsskede drevs utvecklingen främst av medborgarnas och näringslivets egna initiativ. När juridiska ramverk och etiska överväganden var på plats gick omvandlingen fortare och under 2030-talet togs stora steg för att uppdatera samhällets infrastruktur.

Digitaliserad vardag på bekostnad av personlig data

En större öppenhet för digitala lösningar har medfört att människors vardagsliv har förändrats i grunden. Digitalisering har minimerat administrativ tid och de fysiska och digitala mötena tillåts på ett tydligare sätt att korsbefrukta varandra.

De äldre kommer fortfarande ihåg den stigmatiserande diskussionen om skärmtid i början av 2020-talet. Nu reflekteras det inte alls över detta, eftersom definitionen av skärmar är flytande och det digitala livet snarare ses som en förstärkning av livet än något som distraherar från det.

Göteborgarna lever i en helt uppkopplad stad där människor, saker,

infrastruktur och tjänsteleverantörer kommunicerar inbördes. Det dagliga livet har förenklats genom digitala lösningar som ger oss den service vi vill ha innan vi själva vet att vi behöver den. Med hjälp av rösten styr vi informationsflödet och digitala assistenter planerar vår tid.

De flesta människorna i staden har nu gått över till "insideables", risgrynsstora datachip under huden, som används för att lagra bussbiljetter, husnycklar, personlig identitet och hälsouppgifter. De kompletteras med kontaktlinser som visar och ger oss snabb tillgång till all information vi behöver. Tiden då system och plattformar inte talade med varandra är långt

borta. Det är otänkbart att ta fram system som inte har en öppen källkod. Olika aktörer förväntas kunna nyttja data på ett jämlikt sätt.

För att kunna få tillgång till den uppkopplade staden och hemmet har göteborgarna dock fått bidra med mycket personlig data. Data som synkas med andra aktörer, digitala assistenter, utbildningsmäklare och med vård och omsorg. Servicerobotar finner eventuell tid i våra kalendrar som erbjuds innan vi själva ens insett att det finns ett behov. Stadens tjänster är inbakade i andra servicesystem där staden är en del av en större plattform av serviceinsatser. Få känner till om det är stat, kommun eller privat aktör som utför tjänsten.

Många känner en ökad trygghet, men det har kommit på bekostnad av en samhällelig och individuell sårbarhet. Personlig data har kommit i orätta händer och utnyttjas av olika aktörer.

Flexibel arbetsmarknad och livslångt lärande

I pandemins fotspår accelererade digital utveckling, och både arbeten och undervisning digitaliserades snabbt. År 2040 går barn och unga inte längre i åldersbaserade klasser utan i utbildningsmoduler. Tidigare ämnesuppdelningar är ett minne blott. Istället testas kunskap i kluster och i relation till behoven i en samhällsmiljö som präglas av artificiell intelligens (AI) och ständiga

uppdateringar, men även frågor om moral och etik.

Bland lite äldre studenter och vuxna är det vanligt att ha sin egen kompetensmäklare. Invånarna förväntas uppdatera och revidera sin kunskap genom hela livet och behoven kan skifta snabbt. Därmed finns även olika former av utbildningsförsäkringar kopplade till arbetsplatser och dess medarbetare. För att kunna säkerställa ett livslångt lärande betalar arbetsgivaren in en del av lönen till ett utbildningskonto.

När förändringstakten i samhället ökar snabbt ställs det krav på en flexibel arbetsmarknad. Kunskap och kompetens diskuteras livligt; vad är egentligen relevant kunskap i ett alltmer digitaliserat samhälle? Universitet och högskolor samarbetar nu intensivt för att komma ikapp och anpassa sina utbildningar till en mer flexibel arbetsmarknad. Humaniora, teknik och naturvetenskap står inte längre var för sig, utan utgör tillsammans akademiska grundplattformar.

Ökad trygghet och ökad sårbarhet

Den digitala övervakningen inger en känsla av trygghet. I city finns ögat som vakar och registrerar det mesta som sker med hjälp av ansiktsgenkänning. En ökad övervakning har dock medfört att människor och samhället har blivit mer sårbara. Övervakning och

påtryckningar sker framförallt av privata företag som utvunnit enorma mängder data sedan flera decennier tillbaka. Även digitala haverister försöker att komma över data som kan nyttjas för egna intressen. Medborgarna har vid ett flertal tillfällen larmat om att de upplever att integritetskränkande data har profilerats på även i kommunala sammanhang. Ökad transparens och öppenhet, visselblåsare, sociala medier och hackare har till viss del bidragit till att det har blivit svårare att komma undan med oegentligheter och korruption.

Redan på 2020-talet diskuterades plattformsdemokrati. Stora globala företag hade gjort oss beroende såväl tekniskt som beteendemässigt av sociala plattformar som Facebook, Instagram och TikTok. E-handeln utmanades av Amazon och kommuner gjorde sig beroende av privata aktörer genom att koppla system till privata tjänster, till exempel inom e-signering. Nu finns oberoende statliga och interstatliga lösningar på plats med full insyn över data och algoritmer.

Frågor

- » På vilka områden finns beroenden till globala plattformsbolag och hur hanterar stat och kommun det?
- » Hur påverkas verksamheterna och medborgarna när AI blir en del av beslutsfattande, handläggning och genomförande?
- » Vad betyder integritet och tillit när data kring arbete, vård och undervisning ständigt samlas in, delas och övervakas?
- » Vilken roll spelar robotar i det offentliga leverans av tjänster?
- » Vilka nya tjänster ser vi när samhället transformeras och hur påverkar dessa er verksamhet?

HälsoSapiens

Inne på en bostadsgård i Gårdsten hörs musik från ett öppet fönster. Den gamla 80-talsdängan "Forever young" ekar mellan husväggarna. Två vänner i 90-årsåldern stretchar efter en pingismatch.

Ett par arbetskollegor är på social retreat i Färjenäsparken och på älven tränar några elitidrottare inför ett multisportevent som inleds i Göteborg om några dagar. Människor kommer att följa och själva delta i eventet genom egna träningsmoduler som är uppkopplade för motion i hemmet. Hälsomonitörer håller koll på dagliga aktiviteter och ger rekommendationer och förslag på saker du kan ansluta dig till i staden som får just dig att må bra.

Fysisk aktivitet prioriteras lika högt som social samvaro. Det kan vara ett förslag om en ny grupp potentiella vänner som du borde träffa eller en kommunal bonus om du undviker stillasittande.

Ensamhet och isolering betecknas som en rejäl utmaning för folkhälsan och det storsatsas på att få människor i staden att träffas fysiskt. Lärdomarna från 2020-talets pandemi om hur social isolering påverkar människor har tagits på allvar, och det har varit viktigt att säkra tillgången till mänsklig kontakt i tider när det råder låg smittspridning och stabilitet i staden.

**”Hälsosapiens är
frenetiskt sökande
efter hälsa [...] Frågan är vad som
händer med de
äldre som inte har
resurser och mår
sämre.”**

Utanför en förskola i Biskopsgården tränar barnen i fysisk och digital gränssättning. Det är en byggkloss i utbildningsmodulen för att hålla nere den tidigare akut eskalerande psykiska ohälsan bland unga. Livskunskap är åter på agendan och går som en röd tråd genom alla utbildningsinsatser i staden.

HälsoSapiens

År 2040 är allt fler av göteborgarna friska högt upp i åldrarna. Många har tagit del av nya medicinska innovationer som kommit med stormsteg på senare år, och fysiskt såväl som mentalt kunnat förstärka sina kroppar på olika sätt. Att forma sin kropp genom träning är dock fortfarande en viktig identitetsmarkör. Kroppsliga svagheter sticker ut och är starkt förknippade med socioekonomisk status.

Hälsooptimerad vardag och skräddarsydda vårdlösningar

Förkortad arbetstid och arbete från hemmet har gjort att delar av befolkningen har haft möjlighet att satsa mer på den egna hälsan. I andra delar av befolkningen, där förutsättningarna ser annorlunda ut, har hälsan blivit sämre med ökad passivitet, oro och missbruk.

Sensorer i kläder, plåster, duschen och andra delar av hemmet, genererar löpande data om människors välbefinnande. Alltifrån gångstil och andning till daglig analys av saliv, svettdroppar och hudförändringar registreras. Informationen används till att anpassa matbeställningar och träningsprogram, men även till att rekommendera och boka tester och vårdkontakter.

Med kvantdatorernas intåg i sjukvården, eller friskvården som det nu kallas, har det blivit lättare att beräkna vilka som kommer drabbas av olika sjukdomar. Skiftet till att arbeta hälsoförebyggande och preventivt är markant från tidigare årtionden.

När allt fler äldre blir riktigt gamla ställs nya krav på samhället. Specialistkompetens och möjlighet till skräddarsydda vårdlösningar har ökat. Det mesta av vården, även avancerad sådan, erbjuds i hemmet. Bostadsbyggare och bostadsbolag tänker in hemvård redan i planering av kvarter och bostäder. Avancerad utrustning ska lätt kunna installeras och trygg transport av vårdmaterial, tester och mediciner i samhället ska säkerställas. När svårt sjuka befinner sig

i hemmiljön har anhörigstöd fått ett större uppdrag för att hantera de påfrestningar på familj och vänner som det har kommit att innebära.

Mindre åkommor, så som förkylningar, är ovanligt och sjukfrånvaron på arbetsplatser och inom barnomsorgen är relativt sett låg. Dock finns en ständig oro för att en ny pandemi ska få fäste och rubba framförallt människors rörelsemönster i staden och hur arbetslivet kan utföras.

Hälsa som morot, piska och hot

Människor kan till viss del avgöra vilka tjänster och individer som får tillgång till den personliga hälsodatan. Resursstarka grupper i samhället köper sig rätten till att begränsa spridningen av den egna hälsodatan. Oskyddad data kan

användas av företag som exploaterar det i marknadsföring. Tidigare decenniers plattformsföretag drevs av lagliga, regelbaserade och kommersiella normer, men saknade demokratiska värden. Många av dessa företag sitter nu med enorma mängder data som betraktas som guld. Kriminella nätverk och digitala haverister riskerar dessutom att utnyttja data i syfte att genomföra utpressningar, terroristhandlingar och större störningar bland befolkningen.

Hälsosystemens kontrollfunktioner uppmuntrar till hälsosamma val, men när data kopplas är det inte ovanligt med rabatter och förmåner som incitament. Risken är att det i vissa fall leder till att personer missgynnas eller straffas om de inte följer receptet för en hälsosam livsstil. Specifika tjänster i samhället

har kopplats till försäkringssystem och vilken sjukförsäkring människor har möjlighet att teckna. Befolkningen har delats in i olika hälsoni-vårer som tydligt hänger ihop med försäkringspremier. Det kan påverka anställningsförmåner, förskole-placeringar, utbildning, plats på arbetsmarknaden och möjlighet till äldreomsorg.

AI-analyser och etiska gränsdragningar

En samhällelig filosofisk diskussion kring vad det innebär att vara människa är livlig och skapar stora rubriker. Det dyker ständigt upp nya gränsdragningar, då utvecklade AI-analyser kommer fram till slutsatser om människors möjliga behandlingar som kan gå emot

rådande etiska normer. Diskussionerna kretsar även kring rätten att kunna styra sitt eget och kommande generationers liv, till exempel genom att kunna kontrollera och välja bort slumpmässiga sjukdomsbilder.

Vissa grupper i samhället kan i princip själva bestämma när de vill dö. Andra grupper är istället utlämnade till att andra fattar beslut om deras kroppar, i bästa fall med AI som ett komplement. Det dyker ständigt upp nya rapporter om normativt programmerad AI som skapat algoritmer där vissa befolkningsgrupper konsekvent missgynnas. Det förekommer även juridiska överväganden kring regleringar och rättigheter för framtida artificiella livsformer.

Frågor

- » Hur ser hälsan ut för göteborgarna? Hur skiljer den sig åt mellan befolkningsgrupper? Hur påverkas möjligheterna till en jämlik stad?
- » Hur ser hälsosystemet ut?
- » Vilka andra samhällssystem kommer bli påverkade av hälsosektorn?
- » Hur ser vi på ohälsa? Vad innebär detta för kommunal service?

Atlantis

Mörka moln tornar hastigt upp sig på himlen. Ett larm om en annalkande storm har gått ut och göteborgarna tyder alla skiftningar i vädret med stor försiktighet. När sirenen tjuder är det nödläge klimat och skyddsrum måste uppsökas. Regelbundna översvämningar i framförallt delar av det som betecknas som innerstaden, har gjort fastigheter obeboeliga och hårt ansatta av plundring och ohyra. Uppe vid Rymdtorget i Bergsjön är det däremot mycket liv. Här har bostadspriserna ökat kraftigt på grund av sitt höga, attraktiva läge. Flera samhällsviktiga verksamheter har sina sambandscentraler placerade runt sjön.

Ett hologram visar sig plötsligt med en påminnelse från staden om att inte glömma av vår samhällsplikt. Göteborgare kan på detta sätt tjäna in poäng för att använda till sitt utbildningskonto, kollektivtrafik, hemtjänst eller annan kommunal verksamhet.

Många känner sig otrygga med att vara ute efter skymning, särskilt i perioder då vägar och transporter inte fungerar. Då kan människor bli desperata att få tag i mat och rent vatten och våldsamma upplopp kan uppstå. Plötsligt hörs en röst; "Skynda er, spring, nu finns det svenska bananer". Människor rusar mot fruktmarknaden för att ta del av den sällsynta frukten.

På Hisingen blinkar en skylt ovanför en öppning mot Ramberget med orden "Tänk på livet". Den är uppsatt vid ett av de många rum för tystnad och reflektion som staden har inrättat. Här finns medmänniskor till hands dygnet runt för att hantera göteborgarnas oro och existentiella frågor.

I det som tidigare var Nordstans köpcentrum ligger nu bassjukhuset som erbjuder vård för de som inte har råd med uppgraderad vård. Köerna ringlar långa och ljudlöst dockar ambulanserna in i akutterminalerna.

"Samhällssystemet är bräckligt. Vi har levt så länge med demokrati som vi känner den. Vi är inte vana vid att människor inte vill ha demokrati. Vad vi kan se nu är ju att ny teknik har gjort det lättare för diktaturer att övervaka, att begränsa. Men också att påverka."

Atlantis

Göteborgarnas liv i staden kantas av svårigheter. Frekventa nödsituationer med översvämningar eller torka som leder till att självförsörjningsgraden i staden slås ut gör att staden är i ständig krisberedskap. Samhället får ägna stora resurser åt att rensa bort gifter, få bukt med försurningen av vattendrag och skapa ett mer hållbart jordbruk. Det är en ständig kollektiv stress kring att koldioxid- och metanutsläppen återigen ska accelerera.

Resursbrist, bostadsbrist och ojämlikhet

Staden står inför att hantera hot från en instabil och konfliktfylld omvärld. De stora logistikhubbarna, så som hamnen, är riggade för att kunna stå emot störningar av olika slag, men ibland behöver särskilda insatser mobiliseras för att kunna försvara dessa funktioner. Klimataktioner och terrorattentat riktade mot de få fossila industrier som fanns kvar i slutet på 2030-talet är dock inte lika vanliga längre.

Människor har tvingats flytta från områden som nu ligger under vatten och bostadsbristen är åter ett faktum. Den svarta marknaden är lukrativ. Människor byter mat som ligger inom ransoneringsram och hyreskontrakt i ytterområden hyrs

ut till oskäligen priser. Människor har svårt att hantera den ständiga resursbristen och våldet eskalerar då människor utsätts för allt större desperation.

Göteborgare har accepterat att segregation och ojämlikhet delar staden. Det är en stad där polariseringen ökat under lång tid. Tilltron till demokratin och medmänniskor är låg. Särskilt utsatta är de klimatflyktingar som sökt sig till staden från områden i världen som nu är mer eller mindre obeboeliga.

Stadens styre kämpar för att behålla någon form av kontroll över invånarna. Ett analogt "bakgrundssamhälle" har skapats som ett skyddsnät vid större avbrott av livsviktiga samhällsfunktioner. Människor väljer att leva bakom

murar för att gömma sig för konflikter, där olika områden slåss om den tidigare så överflödiga resursen; drickbart vatten.

Serviceabonnemang och civilt engagemang

En lång tid av ett turbulent och instabilt politiskt landskap har gjort att alla tjänster som ligger utanför det så kallade basuppdraget helt skalats bort. Göteborgs Stads organisation är nu uppbyggd kring dess basservice. Staden erbjuder även så kallade silver- och guldabonnemang av stadens tjänster. Invånarna betalar och beslutar om den service de själva använder. De få skatteintäkter som finns kommer i högre utsträckning från konsumtion och produktion. Arbete beskattas inte så högt på grund av den låga andelen förvärvsarbetade

timmar. Invånarna tar större ansvar för tjänster som tidigare utfördes av kommunen.

Det finns en ökad känsla av lokal samhörighet i staden. Ingen förväntar sig att omvärlden ska komma till undsättning när krisen kommer. Civilförsvaret är välutvecklat och det är stort fokus på att underlätta i en allt mer kaotisk vardag och att se till att lagerhållning fungerar effektivt.

De senaste årens kriser har satt igång ett kraftfullt och gediget juridiskt arbete och ett starkt engagemang för att säkra viktiga samhällsfunktioner, för att stävja polariseringen i samhället och för att reglera att klimatförändringar inte förvärras ytterligare. Många ser att initiativförmågan på detta område äntligen har dragit igång och är starkare än någonsin.

Frågor

- » **Vattennivån i staden har höjts – hur tror ni det påverkar de olika stadsdelarna i staden? Vilka områden blir eftertraktade?**
- » **Vilka konflikter kan komma att uppstå?**
- » **Vilken roll kommer staden ha vid olika typer av krissituationer?**
- » **Hur skulle en ökad social utsatthet kunna se ut i detta scenario och hur skulle den kunna påverka er verksamhet?**
- » **Hur slår detta scenario mot olika befolkningsgrupper?**
- » **Hur kan er verksamhet arbeta med att öka tilliten?**

”Det är svårt med långsiktiga mål när politikerna drivs av mandatperioder. Synen på det offentliga rummet förändras, var finns makten? Nu sker många politiska samtal på Facebook, andra medier och sociala medier som kanske regleras av amerikansk lagstiftning. Lagarna håltar efter, vi sitter med juridiska slaggprodukter.”

Den rurbaa staden

Det är slående att staden har gjort en grön transformation. Tak och husväggar är täckta av växtlighet och skyltar visar avstånd till närmaste stadsdelsbonde. Några barn rullar i kapp nerför en gräskulle. Under finns en av stadens jordkällare. Människor som kommit in för en stadsfestival trängs på de mysiga kvartersgatorna runt om i staden. Några är på väg till en upplevelsekoncert som under kvällen sänds från Nya-gamla-nygamla Ullevi.

På SY-ytorna (Sociala ytor) kan göteborgarna umgås med vänner, se på filmvisningar, laga mat eller lämna in ett förslag till nästa budgetdiskussion. Sådant som göteborgarna har valt att lägga sina gemensamma SY-pengar på. En sådan yta är Trädgårdsföreningen. Här har det visserligen nästan sett likadant ut sedan i slutet på 00-talet, skillnaden är dess funktion att producera viktig el. Nu sköts hela stadens utomhusbelysning härifrån. Det är växterna i parken som genererar ljuset. Det omvandlas från blommorna och trädens naturliga fotosyntesprocess.

Runt oss rör sig människor i alla åldrar. Den förkortade arbetstiden gör att människor arbetar mer omlott och uträttar ärenden alla tider på dygnet. Framför Sjöfartsmuseet träffas en stor grupp människor för att lära sig mer om hur insektsodling går till och några kvinnor är på väg in i Gathenhielmska trädgården för en kurs

”Kommunal service är nästan allt. Vart du än vänder blicken ser du kommunal service. Exempelvis när jag cyklar till jobbet så ser jag park- och naturförvaltningens bilar som tömmer soporna i Skatås. Jag ser hemtjänstbilen som svänger in på en gata, jag använder cykelbanan som trafikkontoret underhåller och så vidare. Kommunal service är en oskiljbar del av samhällsapparaten.”

i fjärrstyrd sjöfart. De utbildar sig till historiska lotsar som anställts av staden för att stärka stadens koppling till hamnen, sjöfarten och vattnet.

Statyn ”Kvinna vid havet” som under 100 år, fram till 2033, prytt sjöfartstornets topp har slutat vänta och syns nu istället utföra en mängd olika sysslor runt om i staden. Hon pekar åt vilket håll staden ska expandera, en fontän har rests där hon håller en fotboll i ena handen och en gitarr i andra och utanför det gamla stadsbiblioteket sträcker hon ut en hand till Karin Boye.

Den rurbanda staden

Göteborgs Stad har velat ta kommandot i att skapa en urbanisering som gynnar alla. Staden organiseras runt en cirkulär ekonomi och är näst intill självförsörjande med mat från den gynnsamma odlingsmarken inom och runt staden. En robust stad som utmärks av sin styrka i att kunna attrahera en bredd av människor med olika visioner av vad en kreativ stad är. Innerstaden är tydligt sammankopplad med ytterområdena och befolkningsstrukturen är heterogen. Stad och landsbygd har knutits ihop genom ett symbiotiskt nätverk av boenden, jordbruk och affärsmöjligheter.

Maktförflyttningar och ökad delaktighet

Efter ett stormigt decennium på 2020-talet, där världens demokratier skakades i sina grundvalar, har nu en ny form av demokratiskt styre vuxit fram. En gemensam internationell intervention har krävt mycket närmare samarbete med omvärlden även för stadens lokala styre. Det har varit en tuff tid där makt har förflyttats, justerats, bytt skepnad och trasslat runt i olika

mängd på olika nivåer för att nu hamna i relativt stabil balans som verkar kunna hålla under en tid framåt. För att komma hit har mycket motstånd mötts och människor har vid ett flertal tillfällen tagit till gatorna för att visa sitt missnöje. Något som påverkade stadsbilden under många år.

Medborgarbudgetar utgör grunden för de flesta beslut i staden, stora som små, från förändringar i kvarter till hela staden. Människor förväntas

vara aktiva och ta ansvar för stadens färdriktning på ett helt annat sätt än under tidigare decennium. Det finns dock en insikt i staden att människor har olika viljor och möjligheter att delta i den lokala demokratin. Därav har en stor palett av påverkansmöjligheter tagits fram där människor kan känna sig delaktiga på sina villkor.

En fördelning av makt har lett till ökat förtroende i samhället i stort och tilliten till andra göteborgare är högre än på flera årtionden.

Långsiktigt engagemang och kompetensförsäkringssystem

Det stora omställningsarbetet som pågått i staden har stärkts av det starka föreningslivet. Efter många år av kortsiktiga engagemang ser vi nu en tillströmning av nya medlemmar som attraheras av långsiktigheten och tryggheten som erbjuds. Det är en helt annan sorts nätverk av sammanslutningar än vad de äldre är vana vid från sin barndom på 1970- och 80-talet.

Ett ökat fokus på det gemensamma och behovet av ytor för att umgås har fått ett större uppsving. Även skolor och andra institutioner är nu mer fokuserade på individuella skräddarsydda lösningar. Den ökade tillströmningen har lett till att det krävs mindre engagemang av deltagarna men utväxlingen i vad som kan åstadkommas har blivit större.

Utbildning är viktigt och det märks. Alla åldrar är i ständig lärandeprocess. Folkhögskolor, studiecirklar och folkbildning i allmänhet har hög status. Utbildningarna är mer personligt designade och det är inte ovanligt att ta hjälp av en utbildningsmäklare för att hitta just det kompetensområde som en vill tillskansa sig. De allra flesta ingår även i ett kompetensförsäkringssystem som innebär att de har möjlighet att utveckla sina kompetenser genom livet på olika sätt.

Kortare och flexibla arbetstid

Arbetstiden är kortare för de flesta yrkesgrupper. Arbetstillfällena har minskat inom flera sektorer och människor drivs av att få mer tid till det liv som ligger utanför arbetet. Det förs diskussioner om en livs-arbetstid, där ett nytt pensions-system öppnar för ett mer flexibelt sätt att tjäna in framtida pension.

Tänk, 2019 då alla behövde ta sig in till kontoret på morgonen. Men när den globala pandemin slog till våren 2020 kom en helt ny syn på distansarbete. Större möjlighet att bestämma arbetstider och arbetsplats har lett till att de som kan arbetar i eller närmare hemmet, i hubbar eller på andra gemensamma ytor.

För Göteborgs Stad arbetar människor från arbetsplatser i hela världen. Trängseln på bussen i

rusningstid är något en ny generation på arbetsmarknaden inte riktigt kan relatera till.

Utveckling med fokus på hållbarhet och attraktionskraft

En mer sammanhållen region och smidiga service- och utbildningssystem har gjort det enklare för företagare att växa. Den öppna attityden mellan kommun och näringsliv har möjliggjort en gemensam utveckling där stadens hållbarhet och attraktionskraft varit det övergripande målet.

Många internationella företag står nu på kö för att etablera sig i regionen och stampar otåligt för att få tillgång till det utbud av bostäder,

skolor och kompetenscentra som på relativt kort tid börjat komma ikapp efterfrågan.

Synen på tillväxt delar dock befolkningen och en grön tillväxt är inte helt okontroversiell. Det finns även en oro att stadens attraktionskraft återigen ska svänga pendeln mot att vissa invånare ska bli exkluderade och att de investeringar som görs i staden enbart ska gynna vissa grupper.

De invånare som inte upplevs bidra lika mycket till nyttan i staden känner sig emellanåt ifrågasatta och det brusar ofta upp debatter kring vad som krävs för att upprätthålla det nya samhällskontraktet som fortfarande står inför en rad barnsjukdomar.

Frågor

- » Hur försörjer sig människor i staden? Var bor vi?
Hur fördelar vi vår tid? Är staden jämlik?
- » Hur ser vi på varandra när kompetens blir en ännu större konkurrensfaktor i samhället?
- » Hur ska vi mäta kompetens i framtiden? Vad kommer framtidens kompetens att bestå av?
- » Hur kan er verksamhet ställa om till en cirkulär ekonomi?

Sakta försvinner konturerna av Göteborgs kustlinje bort nedanför oss. Vi ser snart bara de svagt blinkande ljusen från de olika flygande varuleveranserna som hovrar på låg höjd över de östra delarna av stadens utkanter. En privatdrönare flyger upp bredvid oss. Ni är välkomna tillbaka! ropar hen, blinkar med ögat och försvinner ut mot havet. Långt bort hörs ett jublande.

Vi formar vår framtid. Du, din familj och vänner och vi som arbetar i och för staden är i alla våra vardagliga beslut med och påverkar vilken stad vi skapar. Du kanske kommer besöka något av de olika Göteborg vi besökt idag, eller en stad som är en unik blandning av alla dessa städer. Var nyfiken, blicka ut, ompröva, gör fel, gör rätt och så får vi se vad som blir Göteborgs sätt.

Nu är det din tur!

Omvärldsanalys ska vara ett återkommande inslag i allt utvecklingsarbete. Vi vill uppmana stadens verksamheter att reflektera över de scenarier som vi har målat upp.

Om framtiden skulle se ut så här vad skulle vi då behöva göra och när?

Hur påverkar de här scenarierna din verksamhet?

Metodbeskrivning

Scenarierna är baserade på en trendspaning som Kairos Future tog fram till oss utifrån vår huvudfråga: Vilka trender och fenomen kommer att påverka göteborgarnas framtida möten med Göteborgs Stad, avseende framtidens kommunala service?

Därefter valdes ett antal trender ut av deltagare i tre olika workshops. Trenderna grupperades och bearbetades till nio teman utifrån de drivkrafter som grupperna identifierade. Fem scenarier utkristalliserades från dessa nio teman och i en sista workshop levandegjordes scenarierna. Under workshoparna deltog även en illustratör som i bild beskrev teman och scenarier. Det är samma illustrationer som ni nu kan se i rapporten.

Teman och drivkrafter

Accelererande tankesamhälle

Drivkrafter: färre ska försörja fler, digitalisering och automatisering av arbeten, arbete och plats hänger inte ihop lika starkt för många arbetsgrupper, det finns en resurs i friskare äldre som kan jobba längre, jag är inte mitt jobb – mitt jobb ska utformas utifrån mig.

Plattformsstaden

Drivkrafter: teknisk utveckling, nya krav och förväntningar från medborgare, privata aktörer driver på utvecklingen, effektivisering, användarvänligheten ökar, uppdrivet tempo i samhället, integritet, känsla av trygghet, känsla av otrygghet,

juridiskt stöd, äga min data, skyddade medborgare, tillit kontra kontroll.

Demokrati – work in progress

Drivkrafter: det gamla politiska systemet har inte förändrats i takt med samhället i övrigt, politiken känns otillgänglig och står inför komplexa utmaningar, medborgarna vill ta sig an en fråga i taget, digitaliseringen och tekniska lösningar möjliggör ökad transparens, ökad otrygghet och minskad tillit, nya affärsmodeller, ny lagstiftning, minskat skatteunderlag, ökade kostnader, färre ska försörja fler, ökat krav på service, staten tvingar kommunerna att ta hand om frågor utan finansiering.

En territoriell stad

Drivkrafter: ökande socioekonomiska klyftor, antalet låginkomsttagare har vuxit i högre takt än höginkomsttagare, yngre människor har fått se sig själva marginaliserade från medelklassen då de inte har fått uppleva samma löneökningar som tidigare generationer, stigande bostadspriser har satt sina spår i många gruppers ekonomiska förutsättningar, misstro till etablissermanget, gängkriminalitet och utanförskap, vi ser idag den största domedagskänslan sedan 80-talet.

Växtvärk eller växtkraft?

Drivkrafter: teknisk utveckling, arbetslivets utveckling, miljö- och klimatförändringar, artificiell intelligens, staden växer, bostadsbrist, den smarta staden, urbanisering.

Metamobilitet

Drivkrafter: teknisk utveckling, arbetslivets utveckling, miljö- och klimatförändringar, artificiell intelligens.

Gemensamhetsrevolutionen

Drivkrafter: Tribalisering (känna samhörighet tillsammans i grupp), urbanisering, fler tjänster kommer som kräver just täthet för att vara lönsamma, digitala tjänsteplattformar underlättar delandet av olika resurser och möjliggör även delandet mellan människor som inte behöver ha en relation sedan tidigare.

Klimatfrågan på riktigt

Drivkrafter: Människans och jordens överlevnad, inse sanning och agera, tron på mänskliga fri- och rättigheter, stadens krav på måluppfyllelse (Agenda 2030), klimatångesten gör att människor efterfrågar andra lösningar och annan service, resurserna behöver hanteras på nya sätt, hållbarhet har blivit mer definierat och handlar om allt från matförsörjning till jämställdhet och utbildning.

Onlinekroppen

Drivkrafter: Den psykiska ohälsan ökar, unga stannar hemma och umgås digitalt, det uppkopplade livet, världen kommer till vardagsrummet, allt går att klicka hem, förväntningar på att vara "snygg och lycklig".

Ett varmt tack...

...till alla som har inspirerat, stöttat och utmanat och gjort denna rapport möjlig. Tack till alla över 130 medarbetare på olika förvaltningar, i nätverk och bolag som har framtidsspanat och deltagit i arbetet.

Vi hade heller inte kunnat skriva den här rapporten om vi inte hade fått diskutera framtid med engagerade nyckelpersoner som har olika kompetens inom området. Vi har pratat med och inspirerats av representanter från kommunstyrelsen i Göteborg, politiker från nämnden för konsument- och medborgarservice, Västsvenska Handelskammaren, Stadsteatern, fastighetskontoret, Accademia, RISE, stadsbyggnadskontoret och stadsledningskontoret.

Ett speciellt tack till Jörgen Jedbratt på Kairos Future, för inspiration, vägledning och ifrågasättande.

Vi har lyssnat på många kloka och ibland oväntade diskussioner i följande poddar: *Heja Framtiden*, *Framtidsstudion*, *Digitalamtal*, *AI-podden med Ather Gattami*, *Vårdmakt-podden*, *Föreningspodden*, *WSJ's The Future of Everything* och *Spanarna*.

En hel del läsande har det blivit, vi har hämtat fakta och insikter från:

Kairos Future, *Trend Brief*, 2019

National Geographic, Magazine 2019/04

WSP, *För mycket vatten*, 2019

Future Today Institute, *Entertainment, Media and Technology Trends Report 2020*, 2019

European Commission, *Past, Present and Future of Democracy*, 2019

Lunds universitet, *Digitalisering av kommunal Socialtjänst – En empirisk studie av en organisation och profession i förändring*, 2016–2017

MTR, Skanska, Sweco, Volvo Cars och Volvokoncernen, *Göteborg 2070*, 2015

SOU 2020, *Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget*, 2020

World Economic Forum, *Data Driven Cities 20 Stories of Innovation*, 2017

World Economic Forum, *Inspiring Future Cities & Urban Services Shaping the Future of Urban Development & Services Initiative*, 2016

World Economic Forum, *Global Future Council on Cities and Urbanization, Agile Cities Preparing for the Fourth Industrial Revolution*, 2018

PWC, *The World in 2050 Will the shift in global economic power continue?* 2015

Insight Intelligence, *Svenska folket och AI*, 2019

Afry, *Future Cities Survey Results Austria, Denmark, Finland, Norway, Sweden, Switzerland*, 2019

OECD Territorial reviews, *The Megaregion of Western Scandinavia*, 2018

Göteborgs Stad, Miljöförvaltningen Dnr 2017:03766, *Fossilfritt Göteborg – vad krävs?* 2018

Kairos Future, *Nära liv – nära vård i en digital vardag*, 2018

Kairos Future, *Med hemmet som primär instans för livets alla hälsofaser i det framtida hälso- och vårdlandskapet*, 2018

Fastighetstidningen, *När vården kommer hem*, 2020-02-26

Göteborgs Stad Stadsbyggnadskontoret, *Förslag till översiktsplan, Godkännande av byggnadsnämnden* 2008-10-28

Rolf Solli och Maria Wolmesjö, *Välfärden och framtiden – bekymmer och förhoppningsfulla lösningar version 1.0*, 2019

Veckans Affärer, Intervju med Darja Isaksson, *Framtidens hälsa är redan här*, 2018-11-29

Om serviceutveckling

Vi på avdelningen för serviceutveckling, konsument- och medborgarservice, jobbar med att stötta stadens verksamheter med olika verktyg och metoder inom omvärldsbevakning och analys, tjänstedesign och serviceutveckling. Vi kan hjälpa er att förstå och fånga dagens och morgondagens behov – och hjälpa er med verktyg för utveckling av service och tjänster.

Välkomna att höra av er!

E-post: serviceutveckling@kom.goteborg.se

Scenariorapport